
Er schuilt een grote belofte in gratis goede kinderopvang voor elk kind, denkt Loes Ypma. Volgens het voormalig Tweede Kamerlid en de huidige branchevoorzitter vergroot het toegangsrecht op opvang de kansen en bestaanszekerheid van kinderen en hun ouders. “Een veilige, stimulerende omgeving bereidt kinderen voor op de wereld van morgen en voorkomt dat ze gescheiden opgroeien.”

LOES YPMA, VOORZITTER BRANCHEVERENIGING MAATSCHAPPELIJKE KINDEROPVANG:

“Kinderopvang niet alleen voor lucky ones”

Haar eigen kinderen van dertien en zestien zijn ‘het liefste van haar leven’ en dat motiveert Loes Ypma om ook voor alle andere kinderen door het vuur te gaan. Gedreven vertelt ze: “Ik ben opgevoed in een maatschappelijk betrokken gezin vanuit het denken dat ieder mens evenveel waard is en recht heeft op eerlijke kansen. Als voorzitter van de Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang (BMK) zie ik dat er een institutionele startblok-ongelijkheid bestaat. Het ene kind krijgt van heel jongs af aan optimale ontwikkelingskansen met goed opgeleide professionals, het andere kind krijgt die kans niet.”

Ontwikkeltijd

Ypma maakt het met een rekensom meteen concreet: “De basisschoolperiode is voor elk kind 7500 uur. Kinderen zoals mijn dochters, met twee dagen kinderopvang tot vier jaar en twee dagen bso (opvang na school) tot dertien jaar, hebben nog eens 7500 uur extra aan ontwikkeltijd. Twee keer zoveel dus voor de lucky ones. Dat voelt voor mij als onrecht. Juist die eerste

twaalf jaar is zo’n essentiële levensfase, met de aanleg van belangrijke hersenverbindingen voor hechting en cognitie. Als dat niet gebeurt, is leren en je veilig voelen veel moeilijker. Dát is mijn diepe drijfveer.”

Slechts de helft

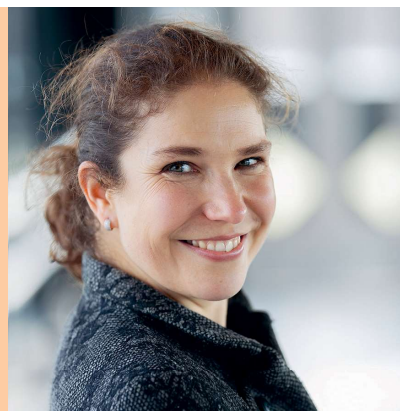
Van de ruim 2,1 miljoen kinderen maakt volgens het CBS bijna de helft gebruik van georganiseerde kinderopvang, zoals het kinderdagverblijf, gastouderopvang of buitenschoolse opvang. De afgelopen vijftien jaar verdubbelde dit aantal. Dat een miljoen kinderen tot dertien jaar niet naar formele opvang gaan, komt deels doordat het

huidige stelsel een arbeidsmarkt-instrument is, gericht op werkende ouders. Ook heeft de vernietigende toeslagenaffaire het imago van kinderopvang geen goed gedaan. Terwijl kwalitatieve, maatschappelijke kinderopvang volgens Ypma elk kind veel kansen biedt. “Kinderopvang gaat ook over samen leren leven. Leren omgaan met verschil, eigenlijk de inclusieve samenleving. Niet al vanaf jonge leeftijd in gescheiden werelden opgroeien, maar elkaar al jong ontmoeten en met elkaar leren spelen. Vanuit respect en begrip ontstaat een sámen-leving, en leer je niet alleen voor jezelf te leven.”

Over Loes Ypma

Voorzitter Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang (BMK) en ex-Tweede Kamerlid (PvdA).

Loes strijdt voor gratis kinderopvang voor elk kind tot dertien jaar, om zo meer gelijke kansen te creëren.

Veelbesproken is het feit dat Nederlandse kinderen in vergelijking met landen als Duitsland, Zweden en België veel minder uur naar de opvang gaan. Gemiddeld zestien uur tegenover dertig uur per week. Dat is niet alleen een kwestie van geld, maar ook van cultuur. Het debat daarover leidt vaak tot hoogoplopende discussies in termen van deeltijdprinsessen en ongeëmancipeerde vaders. Ypma is voorzichtig in haar uitspraken hierover: “Maar het klopt dat de moederschapscultuur diepgeworteld en niet te onder-

‘Laat kinderen niet al van jongs af aan gescheiden opgroeien’

schatten is. Dat merkte ik laatst op werkbezoek, toen gezegd werd dat het toch de moeders zijn die beter voor kinderen kunnen zorgen.”

Wat we kunnen leren van landen als Zweden of Duitsland gaat ze in haar tweede jaar als branchevoorzitter ondervinden, tijdens haar bezoek aan die gidslanden.

Niet al plicht

Ypma waakt ervoor om kinderopvang aan ouders op te dringen. Ze werkt aan kinderopvang als recht, niet als plicht. Wel hoopt ze dat er een cultuur ontstaat waarin vooropstaat dat opvang een plek voor ontwikkeling van het kind is. “Waarom heet het eigenlijk kinderopvang? We hebben asielzoekersopvang, hondenopvang en kinderopvang. Is die ‘o’ in opvang niet van ontwikkeling? Bij de buitenschoolse opvang zie je

ook hele brede talentontwikkeling, bijvoorbeeld bij de natuur-, musical- of atletiek-bso’s. Zeker voor kinderen die het op school wat moeilijker hebben kan een sport of iets creatiefs een uitlaatklep zijn en levensgeluk brengen. Dat gun ik ieder kind.”

Kansengelijkmaker

Je kunnen ontwikkelen is een universeel kinderrecht en zorgt voor meer gelijke kansen. Op de vraag of de rol van de kinderopvang in het debat over kansengelijkheid onderbelicht is, antwoordt Ypma bevestigend. Sinds de documentaireserie Klassen is er een brede discussie losgebarsten over onderwijs en kansengelijkheid. Net als onderwijs heeft kinderopvang de potentie om een kansengelijkmaker te worden, ziet ook de Sociaal-Economische Raad (SER). Branchevereniging BMK spant zich daarom in voor toegangsrecht: het gratis toegankelijk maken van kwalitatieve, maatschappelijke opvang voor alle kinderen tot dertien jaar.

Postzegel

Nu kunnen kinderen, vooral in achtergestelde omgevingen, veel mislopen doordat betaald werk een vereiste is voor kinderopvangtoeslag. De branchevoorzitter hoort er tijdens haar werkbezoeken veel over: “Sommige kinderen groeien op een plek op zo groot als een postzegel, met weinig speelgoed en soms grote problematiek in het gezin. Ik maak me vooral zorgen om kinderen die onveilig opgroeien en om kinderen in een taalarme omgeving. Dat zijn niet alleen gezinnen waar geen Nederlands wordt gesproken. Er zijn meer taalarme gezinnen dan we denken, waar een soort commanditaal normaal is, met zinnen die

niet langer zijn dan één woord. Ja, ik denk wel dat kinderopvang het verschil kan maken met de liefde, aandacht en ontwikkelingskansen die kinderen er krijgen.”

Bestaanszekerheid

Met het oog op meer bestaanszekerheid van gezinnen is het volgens Ypma belangrijk om naar de opbrengsten van kinderopvang te kijken. “We kijken te veel naar de kosten. Met een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) zouden we veel meer langetermijnonderzoek moeten doen.

‘Ik strijd voor de opvang als recht, niet als plicht’

Buitenlands onderzoek toont aan dat opvang voor kinderen, ouders en de samenleving heel veel oplevert, zoals vermindering van schooluitval, uitkeringen en criminaliteit.

Ouderbijdrage

Voor jonge ouders is het nu best ingewikkeld, met het vinden van een woning, beperkt ouderschapverlof en de eigen bijdrage aan de kinderopvang. Daarom ben ik heel blij dat opvang nu in ieder geval voor werkende ouders betaalbaar wordt. Dat is de eerste stap, die gevolgd moet worden door kinderopvang voor ieder kind, ongeacht het werk en inkomen van ouders. Zonder ouderbijdrage, net als het onderwijs. En juist ook voor kinderen van niet-werkende ouders. Die stap is aan het volgende kabinet!”

‘Het voelt als onrecht dat kinderen die wel naar de opvang en bso gaan, twee keer zo veel ontwikkeltijd krijgen als kinderen die geen toegang tot opvang hebben.’ Foto: BMK.

Is toegankelijke kinderopvang een effectieve manier om meer bestaanszekerheid te bieden? Ypma veert op: “Vanuit mijn rol als branchevoorzitter zeg ik meteen ja. Maar er zitten meer onrechtvaardigheden in ons stelsel dan de startblokkongelijkheid van kinderen. Waarom krijgt een jongere op het gymnasium langer middelbaar onderwijs dan de jongere op het vmbo? We moeten zorgen voor eerdere ontwikkelkansen, maar ook voor een brede brugklas en daarna een leven lang mogen leren. De basis moet op orde, daar begint het.”

Bovendien gelooft Ypma dat ‘nu niet investeren de kosten voor later zijn’. Vol overtuiging: “Ieder jaar dat we nu niet investeren in toegankelijke kinderopvang voor iedereen missen we kansen. Een voorbeeld van toen ik wethouder was: er werd gesproken over jeugdzorg en uithuisplaatsing van een kind dat een moeder had met psychiatrische problematiek en een vader met verslavingsproblemen. Terwijl de eenvoudigste oplossing zou zijn om de ouders de juiste ondersteuning en het kind een veilige en stimulerende

plek op de opvang te geven. Als je alleen werkende ouders een toeslag voor opvang geeft, zie je dat terug in problematiek die ontstaat bij kinderen en in de kosten van jeugdzorg.”

Non-bereik

Bij de kinderen die opvang het hardst nodig hebben, is financieel de meeste winst te behalen. Bovenal doet opvang veel voor hun ontwikkeling en kansengelijkheid. Maar het bereiken van ouders is niet eenvoudig. Ze zijn niet altijd bekend met de verrijking voor de

ontwikkeling voor hun kinderen, hebben geen recht op toeslag of zijn afgeschrikt door de foutevoelige en complexe kinderopvangtoeslag. Ypma: “Belangrijk is dat ouders zoeken wat het beste bij hun opvoeding past. Soms is opvang bij een gastouder de oplossing, soms is diversiteit belangrijk, zoals een christelijke of antroposofische opvang. Het hoeft geen eenheids-worst te zijn.”

Inhalen

Sinds 2020 hebben peuters met een (taal)achterstand recht op zestien uur voorschoolse educatie (vve) per week. Onderzoek toont aan dat jonge kinderen een substantieel

‘Voorkom dat er elite-kinderopvang ontstaat’

deel van hun achterstand inlopen als ze voldoende uur naar een goede vve-locatie gaan. “Er zijn gemeenten die de definitie van doelgroepen uitbreiden, bijvoorbeeld met gezinnen die een verhoogd risico op schulden lopen. Ik zie zeker kansen voor vve al vanaf één jaar. Maar ik begrijp ook dat ouders geen stempel willen. Doelgroepen denken verslechtert de toegang tot de opvang. Daarom geloof ik in opvang als basisvoorziening voor alle kinderen.

Daarbij moeten we opletten dat er geen gesegregeerd stelsel ontstaat. Met een verbod op een extra ouderbijdrage, zodat er geen elitevoorzieningen ontstaan. We kunnen er in ieder geval voor zorgen dat er geen overheidsgeld naar private

De lees-, luister- en kijktips van Loes Ypma

- Boek van Suzanna Jansen: ‘Het Pauperparadijs’.
- Boek van Annejet van der Zijl: ‘Fortuna’s kinderen’.
- Boek van Kathryn Stockett: ‘Een keukenmeidenroman’.

kinderopvang gaat, net zoals met privéscholen in het onderwijs. Ook moeten we de cirkel om het kind versterken, door de samenwerking te zoeken met de jeugdgezondheidszorg, onderwijs, jeugdhulp en welzijn. Dat kan de schotten tussen de organisaties slechten.”

Integrale kindcentra

De Woerdense Ypma wil nu bouwen aan een zorgzame samenleving over twintig jaar. Met BMK werkt ze toe naar het recht op opvang voor alle kinderen. Maar haar ambities reiken verder, met integrale kindcentra (IKC) waar kinderopvang, onderwijs en buitenschoolse opvang en vaak ook welzijn en jeugdhulp (lieft op één plek) zitten, en waar gewerkt wordt aan de totale ontwikkeling van kinderen. Nu beslaan deze IKC’s nog twintig procent van het land, en als het aan Ypma ligt zijn ze er straks overal. “Mijn toekomstbeeld is dat kinderen samen opgroeien en dat zie je bijvoorbeeld in Speelleercentrum ‘De Wijde Wereld’ in Uden al terug. Ze bieden er een inclusief dagprogramma, waar alle kinderen een warme lunch krijgen en ze allemaal drie dagen per week naar de bso gaan. Personeelsproblemen kennen ze er niet.”

Tot de tijd dat IKC’s gemeengoed zijn, doet Ypma er alles aan om politiek Den Haag te bereiken voor een ‘publiek gefinancierde basisvoorziening, zonder winstuitkering voor commerciële opvangorganisaties’. Als voormalig politica weet ze dat zo’n stelselwijziging jaren duurt

en rond de zes miljard euro kost. De schrijvende toeslagenaffaire heeft het kabinet en de Tweede Kamer doen inzien dat het stelsel op de schop moet. “De eerste stap van dit kabinet is 95 procent vergoeding voor werkende ouders. Een volgens het ministerie van SZW ‘realistisch invoerpad’ is uitgelekt, waarin in 2028 ook niet-werkende ouders recht op opvang zouden kunnen

‘Mijn ideaal: overal integrale kindcentra tot dertien jaar’

krijgen. Als sector nemen wij de komende jaren onze verantwoordelijkheid om de personeelstekorten weg te werken.”

Meer ontspanning

Waar wil Loes Ypma uiteindelijk het verschil maken? Ze hoeft er niet lang over na te denken: “Dat het straks als mijn dochters volwassen zijn volstrekt vanzelfsprekend is dat alle kinderen van nul tot dertien jaar aan brede talentontwikkeling kunnen doen. Dat jonge ouders ook ontwikkelingskansen in hun werk krijgen en op een meer ontspannen manier werk en zorg kunnen combineren. Volgens mij ligt het heel erg voor de hand hoe we het stelsel kunnen veranderen. Ik denk echt dat het kan!”